

PAPER DETAILS

TITLE: HINDU (PAÑÇATANTRA, HITOPADESA, KATHASARITSAGARA) VE BUDDHIST (CATAKA) METİNLERİNDE YER ALAN "KAPLAN POSTU GIYEN ESEK" ANLATISININ İNCELENMESİ

AUTHORS: Esra BÜYÜKBAHÇECİ

PAGES: 887-894

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/677847>

**HİNDU (PAÑÇATANTRA, HİTOPADEŞA, KATHĀSARİTSĀGARA) VE BUDDHİST
(CĀTAKA) METİNLERİNDE YER ALAN “KAPLAN POSTU GİYEN EŞEK” ANLATISININ
İNCELENMESİ**

Araş.Gör.Esra BÜYÜKBAHÇECİ*

ÖZ

Her toplumun kendisine özgü bir yaşam tarzı vardır. Eski çağlarda yaşayan toplumların yaşam tarzlarını anladığımız en önemli kaynaklardan biri de günümüze kadar aktarılmış olan anlatılardır. Başlarda ağızdan ağıza sözlü olarak yayılmış ve daha sonra yazıya geçirilen bu masalların ilk çıkış yerini tespit etmek zordur. Ancak kaynakların yazım ya da oluşturulma tarihleri karşılaştırıldığında masalların Hint-alt kıtasında ortaya çıktığı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda, Aisopos, La Fontaine, Grimm gibi masal birikimlerin de Hint masalları ile benzerlik gösteren birçok anlatı örneği bulunmaktadır. Bu ortak anlatılardan biri de “*Kaplan Postu Giyen Eşek*” masalıdır. İlgili masal, birçok kültür tarafından farklı versiyonları ile birlikte günümüze kadar aktarılmıştır. Üstelik Hint coğrafyasında aynı toplum tarafından ancak farklı dinlere mensup olan kişiler tarafından da bu masal örneği işlenmiştir. Pañçatantra, Kathāsaritsāgara ve Hitopadeşa gibi Hint edebiyatı eserleri içinde farklı anlatıların yer almasının yanı sıra, Buddhist edebiyatı içinde yer alan Cātaka metninde de “*Kaplan Postu Giyen Eşek*” anlatısına yer verilmiştir. Burada dikkatimizi çeken ve çalışmaya konu olan durum ise, hem Hindu toplum için hem de Buddhist toplum için aktarılan bu masalın farklı dinlere mensup olmaları sebebiyle anlatıdaki değişiklik gösteren noktaları incelemektir. Aynı topraklarda yaşayan insanlar hangi dine mensup olursa olsun; kültürleri, yaşam tarzları ve kısmen gelenekleri aynı olmasına rağmen dindeki bu farklılık sebebiyle farklı bir anlatı tarzı işlenen bu masal sosyo-kültürel açıdan incelenmesi gereken bir anlatıdır.

Anahtar Kelime: Hint Masalları, Pañçatantra, Cātaka, Buddhizm, Bodhisatta.

**INVESTIGATION OF THE NARRATIVE OF ASS IN THE LION'S SKIN IN INDIAN
(PAÑÇATANTRA, HİTOPADEŞA, KATHĀSARİTSĀGARA) AND IN BUDDHİST
(JĀTAKA) TEXTS**

ABSTRACT

Every society has an own lifestyle. One of the most important sources that we understand the lifestyles of societies living in ancient times is the narratives that have been transmitted to the present day. It is difficult to determine the origin of these tales, which were at first passed on by word of mouth. However, when the writing or creation dates of the sources are compared, it is estimated that the tales appeared in the Indo-subcontinent. In this context, there are many narrative examples that are similar to Indian tales such as Aisopos, La Fontaine and Grimm. One of these common narratives is the tale of the Ass in the Lion's Skin. The related tale has been conveyed to the present day with different versions by many cultures. Moreover, this tale sample has been processed by the same society but who belong to different religions. In addition to different version in Indian literature such as Pañchatantra, Kathāsaritsāgara and Hitopadesha, Jātaka's text in Buddhist literature also includes the narrative of the Ass in the Lion's Skin. The main point of attention our study is to examine the points of change in the narrative because of the different

* Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları, Hindoloji Anabilim Dalı, esrabykbahceci@gmail.com, ORCID No: 0000 0002 3339 0071

religions of this tale conveyed for both the Hindu community and the Buddhist society. No matter what religion the people living on the same land belong to, even if the cultures, lifestyles, and partly traditions are the same, this tale is a narrative style that has to be examined from a socio-cultural point of view.

Keywords: Indian tale, Panchatantra, Jātaka, Buddhism, Bodhisatta.

Giriş

Hint-alt kıtasında başlarda sözlü gelenekle yayılan; daha sonra yazıya geçen bazı masallar, Hint edebiyatı eserleri içerisinde aynı öykülerin farklı versiyonları ile anlatıldığı görülmektedir. Balıkçıl ile Yengeç, Aslan ve Tavşan, Kaplumbağa ile İki Kuğu, Üç Balık, Fare Kız, İki Başlı Yılan, Sadık Mongoz (Kaya, 1998: 176) gibi masallar bunlardan bazılarıdır. Bu anlatılar, “politika sanatını masalların içinde yoğurup fabl türünü yaratılması ve daha sonraki yüzyıllar içinde sadece Hindistan’ı değil, tüm dünyayı etkilemiş olmalarıyla (Kaya, 2006: viii) dünya edebiyatında da önemli bir yere sahip olmuştur. Böylece masal deyince akla gelen ilk ülkenin Hindistan olması gibi, masalın çıkış noktasının da Hindistan olarak gösterilmesi yanlış bir tespit değildir.

Günümüz deyiimi ile fabl türünde yazılmış olan Hint masalların, herhangi bir Hindu dini öğreti izleri yansıtmadan, dinleyicinin masaldan ders çıkarmasını amaçlayan anlatılar olduğu görülmektedir. Tam da bu noktada, aynı topraklarda ortaya çıkan Buddhizm dini kutsal kitabı olan Cātaka anlatılarından ayrılmaktadır. Cātaka metni, Buddha’nın doğum ve yaşam öykülerini anlatan ve Buddhist öğretileri yaymayı amaçlayan eserdir. Kimin tarafından yazıldığı tam olarak bilinmemekle birlikte Buddha öldükten sonra müritleri tarafından oluşturulduğuna inanılır (Kapur, 2010: 98). Bu yazın türü Hint kültürü içerisinde büyük ilgi görmüştür. Ancak bunlar tartışılmaz ve kesin bilgiyi içeren kutsal yazılar olarak değerlendirilemez. Bu metinler daha çok dünyada erdemli bir yaşamın nasıl olması gerektiği konusunda bilgi vermektedir. Neden sonuç ilişkisi, etme bulma yasası yani *karma* öğretisini ele almaktadır. Sayısı 500 den fazla olan Cātaka metinlerindeki anlatıların her biri farklı türdedir. Bazıları fabl türünde öğretici ve eğitici *niti* (dünyevi bilgi) bilgileri verirler. Sadece çok az bir kısmı ahlaki ders verme amacı için yazılmıştır. Öğretici tarzda yazılan öyküler ise çoğunlukla Buddhist efsaneleri içerir. Cātakalar’da kısa öyküler, mizahlar, masallar ve küçük şaka hikâyelerinden bahsedilir; ancak bunlar belirli bir şekilde Buddhist masalları değildir. Sadece Buddhizm ile ilgili verilen öğreti onun bir kahraman olarak Bodhisatta adıyla öyküde yer almasıdır. Bu yüzden genellikle tüm bu anlatıların yarısından fazlasının Buddhist kökenli olmadığı düşünülür (Winternitz, 1933: 125). Ruben’e göre:

“Cātaka masalları, dünya edebiyatında önemli bir yere sahip Bin Bir Gece Masalları gibi dinleyicilerin eğlenceli vakit geçirmesini sağlamak için anlatılmış masallardan değildir. Aksine bu masallar, Buddhizm dinini anlatmak ve moral bakımından halka birçok şey öğretmek amacıyla oluşturulmuştur” (Ruben, 1947: 18).

Cātaka anlatılarında işlenen konulara bakıldığında Hint edebiyatı eserleri içerisinde anlatılan birçok masalla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Kaççhapa, 215 (Kaplumbağa ile İki Kuğu); Cambu-Khādaka, 294 (Tilki ile Karga); Baka, 38 (Balıkçıl ile Yengeç); Siha-

Çamma, 189 (Kaplan Postu Giyen Eşek); Çulla-Paduma, 193 (Nankör Kadın); gibi örnekler Pañçatantra ile Çullaka-Setthi Cātaka, 4- Kathāsaritsāgara I, VI; Çulla-Paduma Cātaka, 193- Kathāsaritsāgara X; LXV; Kūṭa-Vāṇica Cātaka, 218- Kathāsaritsāgara, X; LX; gibi anlatılar da Kathāsaritsāgara ile Cātaka eserleri içinde geçen ortak anlatı ya da motiflerin bulunduğu anlatılardır. Böylece eski Hint masalları ve motifleri Buddhizme uyarlanmış, tarihte yaşamış olan Buddha'nın 'evvel zaman içinde' daha önceki yaşamlarında başından geçenleri anlatan masallara dönüştürülmüştür. Cātakalar uzun süre yüce kişinin yüceliğini, kutluluğunu ve gücünü anlata anlata bitirememiştir. Eski metinlerde üzerinde pek durulmamış olan 'acıma ve sevgi duygusu' Buddha'nın önceki bedenleniş sayılan üstün Bodhisattaların işleri ve erdemli davranışlarına vurgulama yapılarak aktarılmıştır. Cātaka eseri içinde geçen anlatılarda, Hint edebiyatı eserleri içinde geçen karakterlerin isimlerine sıkça rastlamaktayız. Bu da bize, bu öykülerin Buddhizm'den bağımsız olarak daha önceki yıllarda da var olduğunu göstermektedir. Böylece Cātakalar her ne kadar Buddha'nın gençlik dönemindeki hikâyelerden bahsetse de bunların çoğunun Hint Halk Masallarından alındığını kanıtlar niteliktedir (Akira, 2007: 268-269).

Farklı eserlerde işlenen, bu anlatıların arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri daha iyi bir biçimde görebilmemiz için, ilgili anlatıların karşılıklı olarak incelenmesi gerekmektedir. Nitekim Profesör Benfey, Fransız, Alman, Türk ve Hint edebiyatlarında geçen masalları incelemiş ve benzerlikler konusundaki ilk önemli çalışmaları yapmıştır (Davids, Buddhist Birth Stories, vi). Örneğin, Aisopos ve La Fontaine masalları içerisinde yer alan "Kaplan Postu Giyen Eşek" masalının Cātaka anlatısı içerisinde de yer aldığını tespit etmiştir. Bu masal, farklı versiyonlarıyla tekrar tekrar anlatılmış ve Hint masal edebiyatının farklı koleksiyonlarında da yer almıştır. Bahsi geçen anlatı, Hint Masal serilerinden Pañçatantra, Kathāsaritsāgara ve Hitopadeşa'da tekrar tekrar anlatılmış ve çalışmamızın da konusunu oluşturmuştur.

Kaplan Postu Giyen Eşek Masalının Farklı Anlatıları

Pañçatantra¹

"Bir çamaşırcının zayıf, çelimsiz bir eşiği varmış. Götürüp, biraz beslenip güçlenmesi için bir mısır tarlasına bırakmış. Tarla sahipleri kızıp da kovalamasın diye de üstüne bir kaplan postu örtmüş. Eşek mısırları yerken, herkes onu kaplan sandığı

¹ Pañçatantra; Vishnuşarman tarafından yazıldığı bilinen Sanskrit "pañc; beş" , "tantra; bölüm" kelimelerinin birleşmesinden oluşur "Beş Bölüm" anlamına gelir. Genellikle fabl türünde yazılmış masal anlatılarını içerir. Her ne kadar fabl türünde yazılmış bir eser olsa da, masallar o dönemin halkına politik öğretici bilgisini (niti) yaymaya çalışmak için yazılmıştır. Pañçatantra'nın beş bölümü şunlardır: 1- Dostluğun Bozulması (Mitrabheda), 2- Dostluğun Kazanılması (Mitraprapti), 3- Savaş ve Barış (Samdhivigraha), 4- Kazanmış Şeylerin Kaybı (Labdhanaśa), 5- Aparikshakaritva (Düşüncesiz Hareketin Sonu). "Eserin Sanskrit aslı kaybolmuş, ondan yapılan çevirileri yoluyla yaşamıştır. Bud MS 570'de Süryaniceye, Abdullah bin el-Mukaffa ise MS 750'de Arapçaya çevirmiştir. Bu çeviriler, Sanskrit orijinalindeki iki çakalın, Karataka ve Damana'nın adına dayandırılarak, "Kelile ve Dimne" olarak adlandırılmıştır" (Kaya, 2003: 200; Kayalı, 2018a:16).

için, kimse kovalamaya cesaret edememiş. Bu böyle bir süre gitmiş. Ama bir gün tarla sahibi bu kaplandan kurtulmak için eline ok ve yay almış, sırtına da bir örtü geçirip, korkudan titreyerek kaplana doğru tarlada emeklemeye başlamış. Eşek birinin kendine yaklaştığını görünce, onu mısır yemeğe gelen başka bir eşek sanıp sevincinden anırmaya başlamış. Gerçeği anlayan tarla sahibi eşeği görünce önce bir güzel döverek tarlanın dışına atmış ve daha sonra da eşeği bir okla vurup öldürmüştür” (Kaya, 2016: 83).

Hitopadeşa²

“Hastinapura şehrinde Vilāsa adında bir çamaşırcı yaşarmış. Onun eşeği çok ağır yükler taşımaktan öylesine zayıf düşmüş ki, neredeyse ölecek hale gelmiş. Bunun üzerine çamaşırcı onun üstüne bir kaplan postu serip ormanın yakınındaki mısır tarlasına salmış. Tarlanın sahibi onu uzaktan görünce kaplan zannedip kaçmış. Bir gün, mısır tarlasını korumak için, üzerinde koyu bir örtü, elinde ok ve yayla bir muhafız, bir köşede beklemeye başlamış. Mısır yemekten iyice semirip güçlenmiş olan eşeğin, bir dişi eşeği görünce nasıl bütün gücüyle anırıp ona doğru koştuğunu görmüş. Tarla koruyucusu bu anıranın bir eşek olduğundan hiç kuşku duymamış ve onu oracıkta öldürmüştür. İşte o yüzden “her gün mısır yiyen budala eşeğin sesi yüzünden öldürülmesi” örneğini verdim” (Kaya, 2006: 96).

Kathāsaritsāgara³

“Bir çamaşırcının zayıf bir eşeği varmış. Onu şişmanlatmak için üzerine kaplan postu örterek yakınındaki mısır tarlasına bırakmış. Eşek mısırları yerken insanlar onun bir kaplan olduğunu düşünmüş, kimse kovalamaya cesaret edememiş. Bir gün elinde yayı ve oku olan bir çiftçi onu görmüş. Bir kaplan olduğunu sanarak korkuya kapılmış, yere eğilmiş ve üzerine bir örtü örterek titreye titreye emeklemeye başlamış. Eşek onu gördüğü zaman kendisi gibi yürüyen adamı mısır yemeye gelen başka bir eşek sanmış ve bet sesiyle anırmış. Bunun onun bir eşek olduğunu anlayan çiftçi, sesiyle kendini belli eden aptal yarattığı bir ok atışıyla öldürmüştür” (Kaya, 2011: 64-65).

² “Yararlı Eğitim, “Uygun Öğüt”, “Dostça Tavsiye” (Kaya, 2006: ix) gibi anlamlara gelen Hitopadeşa’nın yazarı Nārāyana olarak bilinir. Dört bölümden oluşan bu eser 14. yüzyılda yazıldığı tahmin edilmektedir. Hitopadeşa; 1- Dost Kazanma (Mitrālābha), 2- Dostların Ayrılması (Suhridbheda), 3- Savaş (Vigraha), 4- Barış (Samdhi) bölümlerinden oluşmaktadır. Bölümlerin isimlerinden de anlaşılacağı üzere Nārāyana bu eseri yazarken Pañcatantra başta olmak üzere Hint edebiyatı eserlerden de yararlanmıştı. Yaşam sürdürme, ülke yönetme, savaşma, barışma ve dost edinme gibi konuları eğlenceli yoldan çeşitli masal örnekleri vererek anlatmaya çalışır.

³ Kathāsaritsāgara; Brahman bir aileden gelen Somadeva tarafından yazılmıştır. Somadeva aynı zamanda Keşmir’de hüküm süren Ananta’nın saray şairidir. MS 1070 yılında Ananta’nın karısı Suryavati’yi memnun etmek yazılmış bu eser, aslında Gunadhya’nın Pişça dili ile yazılmış olan “Brihatkatha” adlı eserinden derlenmiştir. 22.000 beyit ve iç içe geçmiş yaklaşık 350 masaldan oluşmaktadır. Sadece Hint edebiyatı için değil dünya edebiyatı için de oldukça önemli bir yere sahiptir. “Onun Avrupa edebiyatından Boccaccio, Goethe, La Fontaine, Chaucer ve Shakespeare gibi adları etkilediğinden söz edilir” (N.M. Penzer’den akt. Kaya, 2003: 202).

Sīha-Çamma Cātaka, 189

Bir zamanlar Brahmadatta Benāres krallığını yönetirken, Bodhisatta çiftçi bir ailenin çocuğu olarak doğmuş. Geçimini tarladan kazandıkları ile sağlıyormuş. Bir gün tüccar mallarını eşeğin sırtına yüklemiş ve onları satmak için köylere gitmiş. Tüccar mallarını satmak için dükkânlara girdiğinde, eşeğin üzerine bir aslan postu geçirip öyle gidiyormuş. Bu sırada eşek de buğday tarlasına girip karnını doyuruyormuş. Bir gün bekçi tarlada bir aslan olduğunu görmüş ancak onun yanına gitmeye cesaret edememiş. Birkaç gün sonra tüccar, başka bir köyde aynısını yapıp eşeğin üstüne aslan postu geçirip gitmiş. Tarlada bir aslanın olduğunu fark eden bekçi, köye haber vermeliyim diye düşünmüş. Köye haber verdiğinde köydekiler ellerine sopa alarak aslanın yanına gitmişler. Onların sopalarla geldiğini gören eşek korkup anırmaya başlamış. İçlerinden zeki olan köylü Bodhisatta onun eşek olduğunu anlayınca şu dizeleri söylemiş:

*Gördüğüm ne aslan ne kaplan,
O leopar bile değil.
Ancak o acınılası ve yaşlı,
Üstüne kaplan postu geçirilmiş bir eşek.*

Bu sözler üzerine onun bir eşek olduğunu öğrenen köylüler sopalarla eşeğin kemiklerini kırana kadar dövmüşler. Üzerinden kaplan postu düşmüş ve eşek tamamen görünür olmuş. Tüccar oraya geri döndüğünde, acı içinde yatan eşeği görünce şu sözleri söylemiş;

*Eğer o zeki olsaydı yeşil buğdaylardan yerd,
Kaplan postu onun gizliyordu,
Ancak anırması onun dövülmesine sebep oldu.*

Tüccar bunları söylerken eşek orada ölmüş ve tüccarda kendi yoluna devam etmiş. (Cowel, 2015: 76-77).

La Fontaine V,21

“Eşeğin biri aslan postu giymiş. Millet evinden çıkamaz olmuş. Eşek hep o eşek, ama gören korkudan ölecek. Bir gün aksilik etmiş kulakları, uçları çıkıvermiş posttan dışarı. Açık gözün biri görmüş, eşeğin şakası sona ermiş; vurmuş sopayı beline, sürmüş aslanı değirmene. Şaşırakalmış görenler, aslanı eşek etti sanmışlar” (La Fontaine, 2014: 204).

Aisopos Masalı 279

“Eşeğin biri aslan postuna bürünmüş, herkes onu bir aslan sanmış; hayvanlar da, insanlar da onu görünce kaçmışlar. Ama yel esmeye başlamış, eşeğin üzerindeki aslan postunu aldığı gibi yere atmış, eşek çıplak kalmış. Bu sefer de korkanların hepsi onun üzerine yürüyüp sopa ile topuzla canını çıkarmışlar. Fukara mısın, küçük

müsün? Zenginlere öykünmeye kalkma, kendini gülünç eder, başına bela getirirsin; bizim olmayan bir şeyi, ne kadar uğraşsak, gerçekten kendimize mal edemeyiz” (Aisopos Masalları, 2017: 181-182).

Sonuç

Hint edebiyatı içerisinde farklı örneklerini gördüğümüz “Kaplan Postu Giyen Eşek” anlatısının incelediğimiz dört farklı eserde de aynı şekilde işlendiği görülmektedir. Sadece aralarında bir takım ufak farklılıklar bulunmaktadır. Hindu eserler içinde sayabileceğimiz Pañçatantra’da, Kathāsaritsāgara’da ve Hitopadeśa’da çamaşırcının bir eşiği vardır ve eşiğini beslemek için mısır tarlasına bırakır. Eşek olduğunu kimse fark etmesin diye de üzerine kaplan postu geçirir. Ancak eşek, dişi bir eşek gördüğünü zannedip ya da başka bir eşiğin yaklaştığını fark edince sesiyle kendisini ele verir. Sonunda ise bir çiftçi tarafından okla vurulup öldürülür. Hindu anlatılarda herhangi bir dini öğreti vurgulanmadan sadece kişinin kendisini yaptıklarıyla ele verebileceğinden bahsedilir. Bu örnek sayesinde kişinin söylediği yalan bir gün elbet ortaya çıkacaktır. Üstelik bu anlatıyla kendisini çıkardığı ses ile ele verip yalanın ortaya çıkması örneği işlenir. Batılı anlatımlarında ise, “*La Fontaine’de eşiği ele veren, posttan dışarı çıkan kulaklarıdır. Aisopos’da ise rüzgâr postu üfürüp yere atarak eşiği ortaya çıkartır*” (Kaya, 2001: 71).

Buddhist anlatıda ise durum biraz farklıdır. Eşiğin sahibi bir çamaşırcı değil, mallarını satmak üzere köylere giden bir tüccardır. Hindu metinlerde geçen anlatıda ise örnek gösterilen çamaşırcılar; kastın dördüncü (en alt)⁴ tabakasında yer alırken, Buddhist anlatıda kastın üçüncü tabakasında bulunan tüccar seçilmiştir. Sosyolojik yapının da vurgulandığı bu anlatılardan tüccarlığın Buddhist dönemde daha gelişmiş olduğunu anlayabiliriz. Ayrıca, tüccar köydeki bir tarlaya eşiğini koyarak yiyecek yemesini sağlar. Ancak onu tarla sahibi fark etmesin diye hileye başvurarak üzerine kaplan postunu geçirir. Kendisi de mallarını satarak kârlı bir kazanç sağlamayı planlar. Ancak burada tüccar da kurnazlık yapmaktadır. Çünkü parasını harcamadan eşiğinin başkalarının tarlasından bedava yiyecek yemesini sağlamıştır. Hindu anlatılardan farklı olan bir başka durum ise, bekçi tarlada bir kaplan olduğunu zannetmesine rağmen, diğer anlatılarda olduğu gibi korkuyla kaçmayıp, durumu köylüye haber vermesini de köylünün gücünü göstermeyi amaçlamış olduğunu anlayabiliriz. Buddhist anlatıya eklenen başka bir durum ise, eşiğin sesiyle kendini ele vermeyip, ileri görüşlü bir köylü tarafından ortaya çıkarılmasıdır. Tam da bu noktada Bodhisatta (geleceğin Buddha’sı) anlatıya eklenmiştir. Düz yazı ile başlayan anlatıya şiir dizeleriyle Bodhisatta’nın sözleri eklenerek gerçek ortaya çıkarılmıştır. Davids’in de dediği gibi; “*Tüm Cātakalara şiir dizeleri eklenmiştir. Çok az sayıdaki örnekte, bu dizeler öyküde değil öykünün iskelet yapısında bulunmaktadır. İçinde şiir dizelerinin bulunmadığı bu öyküler, büyük bir olasılıkla Hint folklorunun özgün biçimini korumuş olan eserlerdir*” (Davids, 1999: 208).

⁴ Kast tabakasının ilkinde Brahmanlar (din adamları), ikincisinde Kshatriyalar (savaşçılar), üçüncüsünde Vaişyalar (tüccarlar), dördüncüsünde ise Şudralar (işçiler) yer almaktadır.

Diğer bir önemli bir nokta ise, Cātaka eseri içinde bazı anlatıların Buddhist olmadığı yönündeki Davids'in (1999: 208) ve Winternitz'in "*böylece bunu söylerken çok da hata yapmamış oluruz ancak, Cātaka çevirilerine bakıldığında anlatıların bir kısmının Buddhist kökenli olmadığı açıktır* (1933: 125)" çıkarımlarına örnek olabilecek bir anlatıdır. Buddhizm'de şiddetsizlik, affedicilik hatta canlıyı öldürmeme (ahimsa) oldukça hâkim olan bir görüşler arasında yer almaktadır. Ancak Cātaka'daki anlatıda da eşeğin öldürülmesi Buddhistik düşünceye aykırıdır. Hatta bunu ortaya çıkaran, ileri görüşlü bir köylü olarak bedenlenen Bodhisatta'dır. Bu bağlamda Hint toplumuna ait halk öyküleri olarak nitelendirilen bu ortak anlatıları içerisine konu edilen durumların bazen değiştirilemez olduğu görülmektedir (Kayalı, 2018b: 32). Böylece Bodhisatta anlatıya dâhil edilse bile Cātaka anlatısı Buddhistik bir anlatı özelliği sergileyebilir.

Anlatılarını incelediğimiz söz konusu eserlerin hangisinin daha önce oluşturulduğu kesin olarak bilinmemektedir; fakat Bodhisatta karakterinin bir şekilde Cātaka anlatı içerisine eklendiği açıkça görülmektedir. Ancak Buddhizm dininin kurucusu olan Siddharta Gautama Buddha'nın, Hindu bir aileden gelmesiyle Hindu geleneklerine göre büyümesi ve bu yeni inancını ise, Hindu toplumunda etkin bir hale getirmek istediği açıktır. Buddhizm içerisinde bilinçli olarak kendisinden önce var olan ve aynı topluma ait olan Hindu inancının metinlerinde geçen bazı anlatılar Buddhistik düşünce tarzı eklenip yeniden işlenmiştir. Böylece Hint toplumunda farklı dine mensup kişilerin sürekli temas halinde bulunmaları sebebiyle edebi eserlerinde ortak anlatıların ya da öğelerin işlenmesi oldukça sık karşılaşılan bir durumdur.

KAYNAKLAR

Aisopos Masalları, (2017) çev. Nurullah Ataç, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

AKİRA, Hirakawa. (2007) **A History of Indian Buddhism, From Śākyamuni to Early Mahāyāna**, (Çev. Paul Groner) Delhi: Motilal Banarsidass.

DAVIDS, Rhys. **Buddhist Birth-Stories (Jataka Tales)**, New York: E.P. Dutton.

DAVIDS, Rhys. (1999) **Buddhist India**, Delhi: Munshiram Manoharlal Publication.

FEER, M.L. (1984) **A Study of the Jātakas**, Delhi: Indological Book House.

Hitopadeşa, (2006) (çev. Korhan Kaya), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

KAPUR, Alexandra R. (2010) **The Jatakas 'Times and Lives of Bodhisattva'** New Delhi: Abhinav Publications.

Kathāsaritsāgara, (2011) (çev. Korhan Kaya), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

KAYA, Korhan (2001) **Hint-Türk-Avrupa Masalları**, Ankara: İmge Kitabevi.

KAYA, Korhan. (2016) *Hint Masalları*, Ankara: İmge Kitabevi.

KAYALI, Yalçın. (2018a) “Guṇādhyā’nın Brihatkatha’sından Somadeva’nın Kathāsaritsagāra’sına Hint Masal Edebiyatı”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11 (58), s. 116-122.

KAYALI, Yalçın. (2018b) “*Buddhist Kültürün Acanta Mağaralarındaki İzleri: Vihāralar*” Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 58 (1), s. 29-58.

La Fontaine, (2014) (çev. Sabahattin Eyüpoğlu), İstanbul: İş Bankası ve Kültür Yayınları.

The Cātaka, (2015) (edit. E.B. Cowell), New Delhi: Munshiram Manoharlal.

WALTER, Ruben. (1947) *Buddhizm Tarihi*, Ankara: AÜ. DTCF Yayınları.

WINTERNITZ, M. (1933). *A History of Indian Literature*, Vol.II , Calcuta, Calcutta University Press.